

GÂNDURI DINTR-O EXPOZIȚIE: UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI 1864-2004

Virgiliu Z. TEODORESCU

**„E bine să i se vorbească unui popor
de oamenii lui mari ... despre dânșii
trebuie să se audă pretutindeni, în
graiul tuturor !”**

Nicolae Iorga

Universitatea București, prestigioasa instituție de învățământ superior, la împlinirea 140 de ani de existență, a oferit publicului, în incinta Palatului Suțu, gazda Muzeului Municipiului București, prilejul de a cunoaște prin intermediul a circa 150 de diverse piese muzeistice evoluția cumulată în cele 14 decenii de permanență ascendentă. De la numărul de facultăți cu care a pornit la drum, numărul cadrelor didactice și al studenților creșterea este relevantă pentru a-i înțelege menirea formării de cadre cu înaltă pregătire cu care învățământul, cercetarea a putut realiza participări fundamentale la metamorfoza societății românești.

Este însă necesar să privim retroactiv pentru a înțelege cum s-au acumulat aceste piese relevante pentru a evidenția istoria acestei instituții. La momentele premergătoare centenarului s-a declanșat o amplă acțiune de identificare, achiziționare a relicvelor evocatoare ale evoluției vieții universitare în București. Sufletul acestei acțiuni a fost muzeograful Adrian Corbu, care, prin experiența anterior dobândită în multiplele domenii care concură la formarea unui bun muzeograf, dublat și de acea rară calitate de a ști să capteze atenția altora idealului preocupărilor sale, a reușit să declanșeze o veritabilă „vânătoare” a acestor relicve. Evlavia cu care le

recepta, le analiza și le evidenția viitoarea menire pentru noi cei mai tineri pe atunci, a fost o adevărată demonstrație de înaltă pasiune cu care o profesiune poate fi onorată. Răsunetul în rândurile celor vârstnici a fost de bun augur și, ca atare, s-a creat o reală competiție a-i aduce de prin tainice sipete asemenea relicve. Să nu uităm că anteriorii ani ai deceniului șapte din secolul al XX-lea au avut catastrofale repercusiuni nu numai asupra oamenilor, ci și a mărturiilor care le puteau fi probe acuzatoare în condițiile reprimării „foștilor exploataatori”. Ca atare, unii le-au dosit, mai mult sau mai puțin reușind să le asigure și o dăinuire efectivă, alții le-au distrus deliberat și numărul acestor mărturii s-a redus. La momentul de respiro marcat de Declarația din aprilie 1964 cei ce le mai aveau au răspuns apelului lui Adrian Corbu, fie donându-le, fie oferindu-le spre achiziționare cu sume simbolice. Așa s-a ajuns ca în clădirea Facultății de Drept, prima și singura construcție a ceea ce se dorea de cei ce au conceput-o ca o componentă a unui viitor campus universitar, să devină, la centenarul instituției, și gazda sediului rectoratului Universității. Pentru momentul centenarului s-a organizat și muzeul în respectiva clădire. Era o sală în care numai parțial au putut fi expuse într-o succesiune firească mărturii

relevante. Din păcate viața muzeului nu a fost de lungă durată. Pentru un timp a servit la momente protocolare, ca după decesul și a lui Stănică Vitalie, urmașului lui Adrian Corbu, să fie închis, procedându-se la o depozitare a patrimoniului acumulat.

Remarcabilă este în acest sens inițiativa de a readuce în atenția publică în anul 2004 aceste mărturii, acum la împlinirea a 140 de ani de existență a Universității, moment care precede cu un deceniu momentul „150” când avem convingerea că Muzeului Universității îi va fi hărăzit un spațiu adecvat. Pedagogic și psihologic, pentru fiecare „boboc”, la pășirea în viața studențească, întâlnirea cu mărturiile evoluției Universității poate fi un element de stimulare pentru o participare competitivă la anii de formare și, apoi, de aplicare a celor dobândite de la predecesori ca bune exemple. Tot așa de emoționant și de stimulator poate fi acest muzeu al Universității și pentru celelalte categorii de vârste, sesiunile de comunicări, simpoziioanele, conferințele integrând în programele lor momente de trecere în revistă a exponatelor din expoziția permanentă și prezentarea ocazională a unor piese din depozit cu mesaj direct la tema abordată. Fericită ar fi chiar formula de comuniune între spațiile muzeului și sala de găzduire a unor asemenea manifestări. Pe această cale și patrimoniul s-ar completa permanent, în mod firesc, printr-o varietate de noi genuri de mărturii, inclusiv cele care să prezerve pentru viitorime imagini și înregistrări sonore.

Avem convingerea că anii avuți la dispoziție pentru a marca momentul „150” nu vor fi irosiți și se va trece la constituirea unui colectiv apt să elaboreze un program coerent care să transforme proiectul într-o realitate efectivă la finalul anului 2013, Capitala României având în incinta Universității un reprezentativ muzeu care să reunească mărturiile trecutului

dar care să vizeze și menirile viitoare întru propășirea științei și culturii românești.

În incinta etajului din incinta Palatului Suțu a fost organizată o remarcabilă expoziție temporară cu o parte din patrimoniul a ceea ce a fost în urmă cu câteva decenii Muzeul Universității București. Prilej de reuniune a unui variat patrimoniul, care te conduce la remarcarea momentelor care au precedat cu aproape trei secole apariția universității ca o necesitate stringentă. Sunt evidențiate acele instituții care s-au constituit treptele, cărămizile de formare a conceptului care au generat momentul declanșat la 1857 și înfăptuit la 1864. De la începuturile modeste a celor trei facultăți, la treptata evoluție care a receptat nevoile prezente și, mai ales, de perspectivă, evoluția Universității București este relevată de larga gamă de materiale, mărturii concludente ale acestui trecut, evidențiind oameni și fapte care, prin cele gândite și înfăptuite, au contribuit la promovarea și înălțarea prestigiului acestei școli superioare românești, aptă și capabilă să acorde acea pregătire care a devenit, în timp, temei al tuturor înfăptuirilor de natură științifică și culturală. Înscriindu-se alături de suratele din țară și străinătate, ca o prestigioasă instituție de învățământ superior, în cele 14 decenii a promovat numeroase și prestigioase nume care au fost înscrise în Cartea de Aur a Științei și Culturii Românești.

În cele două săli care au găzduit expoziția temporară au fost reunite variate genuri de mărturii evocatoare ale acestui trecut. Cele circa 150 de piese, multe componente ale patrimoniului național cu caracter de unicat, prin modul de expunere asigură o diversitate de genuri, determinând o retrospectivă de ansamblu neobositoare și atractivă. Au fost expuse variate documente, manuscrise, tipărituri, atestate, diplome, brevete, tablouri, stampe, litografii, fotografii,

pictură, sculptură, proiecte și machete ale construcțiilor gazdă a facultăților, mobilier de epocă incluzând și componentele ambientale ale activității, cărți și periodice rare, medalii, plachete, aparatură de laborator, ștampile, costume de solemnitățe, drapel, etc.

Expoziția, o repetăm, a fost sugestivă prin exponatele care constituie circa o cincime din patrimoniul Muzeului Universității, în prezent, din păcate, cu statut de depozit al relicvelor, fără necesarul curent acces predilect al tinerilor elevi ce au nevoie de o informare care să le ofere prilejul de a cunoaște menirea, în evoluția sa, a fiecărei actuale alcătuirii a structurii învățământului românesc prin ceea ce reprezintă pentru ansamblul de azi și de mâine Universitatea din București, „mama” multora din puii care azi atât în București cât și în țară au lărgit și diversificat posibilitățile de studii superioare.

Parcurgerea circuitului a fost un prețios prilej de întâlnire cu prestigioase nume a acelor care au urmat cursurile Universității bucureștene ca, apoi, să onoreze în postura de cadre didactice formatoare de noi generații din rândurile cărora s-au afirmat ca valoroși oameni de știință și cultură ale căror realizări înscriu azi România în patrimoniul omenirii cu prestigioase contribuții.

Regreți însă că spațiul conferit acestei expuneri n-a permis prezentarea unor mărturii care să sugereze episoade ca: reacția studențimii bucureștene în momentele 1877-1878, 1894-1896, 1906, 1914-1919, a lucrărilor de construcția a doritului campus universitar incluzând și construcția Casei de Cultură a Studenților, realizată cu o substanțială contribuție a ziarului *Universul* din București, distrugerea zonei centrale a

clădirii Universității la bombardamentul din 1944, irecuperabilă pierdere a unei mari părți din biblioteca Facultății de Istorie, a valoroasei realizări sculpturale a frontonului, a acțiunii de reconstrucție a acestui edificiu, a anilor când Universitatea a purtat numele omului de știință C.I. Parhon, a căminelor studențești, a bazelor de recreare, inclusiv a competițiilor de toate genurile prilej de afirmare a gradului de pregătire pentru viață a celor care i-au frecventat cursurile și diversitatea programelor de factură culturală și sportivă.

Ca o concluzie, după benefica și tonica întâlnire cu evocatoarele exponate pleci cu gândul că intervalul preconizat de organizatori va conduce (sublimă speranță!) la asaltul școlilor care vor aduce elevii claselor premergătoare ale momentului definirii propriului drum al vieții. Peste ani vor fi, sunt sigur, și din cei care să-și amintească că stimul le-a fost, printre altele multe, și vizitarea acestei expoziții.

În încheiere, un cuvânt de privilegiat. Am obținut și catalogul expoziției care în cele 43 de file oferă informații care onorează, dar și obligă în continuare, pe toți cei care au concurat la elaborarea acestei expoziții. Reformulăm o întrebare anterioară care încă n-a primit cuvenitul răspuns. Când un asemenea catalog se va afla spre achiziționare de la standul din holul muzeului? Tirajul va fi în directă relație cu cererea. Suntem convinși că se vor găsi doritori de a-l achiziționa, așa cum ideal ar fi să ajungem ca pentru ziua vizitei să obținem o carte poștală (sau mai multe) cu o imagine din expoziție (ansamblu și detaliu) și ștampila zilei. Pe această cale „Pro memoria” va fi onorată iar modicul venit s-ar alătura bugetului muzeului.